

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ

Τοῦ κ. F. BONAVIA

Ἡ μουσική εἶναι ἡ πῶ διεθνής ἀπ' ὅλες τίς ἄλλες τέχνες. Ἄλλὰ ὁ συνθέτης δέν μπορεί νά ἐξφοῖγ περισσότερο ἀπό τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὴν ἐπίβρασι τοῦ κλίματος, τοῦ περιβάλλοντος τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν, τῆς ἱστορίας. Ἡ μουσική πάντα ἐπιμήθη ἀπὸ τοὺς Βρεττανικοὺς καὶ πάντα ὑπῆρξε μέω ἀεχάριστη ἀπασχόλησι τους, ἀλλὰ ἡ πορεία τῆς καὶ ἡ ἀνάπτυξις ἀκολούθησαν διαφορετικές γραμμές ἀπὸ τὴν Ἑπειρωτικὴν Εὐρώπην. Ἡ Ἀγγλία, ἀφοῦ ἀπέφυγε τὴν φρίκη τοῦ πολέμου, καὶ τῆς εἰσβολῆς μετὰ τὴν Νορμανδικὴν κατάκτησι τοῦ 1066, κτήσασθε ν' ἀναπτύξη μέω τῶν αἰώνων μιὰ φιλοσοφία γιὰ τὴ ζωὴ ποὺ ἦταν ἀπολότως δική της. Ἐνῶ στὴν Εὐρώπην οἱ ἀνθρώποι ἐξηναγκάζοντο νά βροῦν ἀσφάλεια μέσα στις περιτειχισμένες πόλεις, οἱ Ἀγγλοὶ εἶχαν ἀπόλυτον ἀσφάλεια στις ἰδιοκτησίες τους. Ἡ Ἀγγλία ἦταν ἐλευθερὴ ἀπὸ τὴ μιὰ ἀκρῆ ἕως τὴν ἄλληλ, ἀλλὰ ἡ κοινωνικὴ ζωὴ στὴ χώρα δέν ἦταν τόσο εὐνοική γιὰ τὴν ἐξέλιξι τῆς τῆς τέχνης ὅσο ἦταν στις ἄλλες πόλεις ποὺ διοικούντο ἀπὸ ἕνα πρίγκηπα ἢ ἕνα μονάρχη, ὁ ὅποιος θὰ μπορούσε νὰ μεταχειρισθῆ τὸν πλοῦτον τῆς μικρῆς του χώρας γιὰ νὰ διατηρήσῃ μιὰ ὀρθήτρα ἢ ἕνα θέατρο. Ἡ μουσικὴ ἀνεπτύχθη στὴν Ἀγγλία χωρὶς τὴ βοήθεια κανενὸς Πρίγκηπος ἢ ἡγεῖτου ἄλλὰ ἀπλῶς γιὰ τὴ ἀγάπη γι' αὐτὴν ἦταν βαθεῖα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ.

Γνωρίζουμε ὅτι ἡ μουσικὴ ἤκμαζε καὶ ἦταν δημοφιλῆς ὁ' ὅλες τίς κοινωνικὰς τάξεις μετὰ ἀπὸ τὴν δυναστεία τῶν Τυδώρ. Πιοτόεμοι ἐπὶ εἶχε φθάσει ὁ' ἕνα ὕψος ἐπίπεδο πολὺ ἐνωρίτερα. Αὐτὸ τουλάχιστον εἶναι πιθανὸν μιὰ ἐξήγησις τοῦ περιήρου ἱστοριοῦ ἐγγράφου, τοῦ «Ὁρολογίου τοῦ Ρήντιγκ», ὁ «Ἐρχομὸς τοῦ Καλοκαιριοῦ» ἕνας πολυλόκος κανὼν πολὺ προγενέστερος ἀπὸ κάθε ἄλληλ μαρτυρία μεσαιωνικῆς μουσικῆς. Ἀποδίδεται στὸν Τζῶν Φόρνεστ, ἕνα μοναχὸ τοῦ μοναστηριοῦ τοῦ Ρήντιγκ, ὁ ὁποῖος κρατοῖσε τὰ ἀρχεῖα τοῦ μοναστηριοῦ ἀπὸ τίς ἀρχές τοῦ 13ου αἰῶνος. Δέν ξέρομε κατὰ πόσον ἡ προέλευσις τοῦ Ὁρολογίου, ἦτο κοσμικὴ ἢ ἐκκλησιαστικὴ, ἐπειδὴ ἔχει ἕνα Ἀγγλικὸ καὶ ἕνα Λατινικὸ κείμενο. Οὔτε ξέρομε τίποτε γιὰ τὸν συγγραφέα του. Ἀλλὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ Ὁρολογίου εἶναι τόσο ζωντανὸ ὥστε τὸ πνεῦμα του ἐξακολουθεῖ νὰ ἐχάριστη τὸ σχολαστικὸ ἀκροατήριον τοῦ 20ου αἰῶνος. Ἐνας ἀπὸ τοὺς πρώτους γνωστούς Ἀγγλοὺς συνθέτες εἶναι ὁ Τζῶν Ντάνστεϊνς. Οἱ Ἀγγλοὶ Βασιλεῖς ἐδείξαν μεγάλου ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῆς μουσικῆς. Ὁ Ἐρρίκος VI, ἦταν ὁ ἴδιος συνθέτης, ὁ δὲ Ἐρρίκος VII ἔγκαινιωσε μιὰ νέα περίοδο ἡ ὁποία ἐγίνε γνωστὴ ὡς ἡ περίοδος τῶν Τυδώρ.

Συνθῆκετο πολὺ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην γιὰ τοὺς κυρίως νὰ συγκεντρώνονται τὰ βράδια καὶ νὰ συζητοῦν διάφορα φιλοσοφικὰ θέματα ἢ νὰ τραγουδοῦν ἢ νὰ διαβάζουν διάφορα μουσικὰ κομμάτια. Ὁ Ἴταλὸς φιλόσοφος Τζιορντάνο Μαρκοῦ ἀφοῖνε ἕνα γραφικὸ ποσοστὸν μιᾶς τοιαύτης «καθαρμίας», ποὺ βρισκεται στὸ σπιτὶ τοῦ Φούκ Γκνέβιλ. Οἱ φιλοσοφικὲς συζητήσεις πολλὰς φορὲς ἐφθαναν σὲ ὀλίγες διαμάχες, ἀλλὰ οἱ μουσικὲς συγκεντρώσεις ἦσαν περισσότερο ἀρμονικῆς.

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

Ὁ Μπέρντ ἦταν πιθανῶς, ὁ μεγαλύτερος τῶν διδασκάλων, τὸν ὁποῖον τὰ ἔργα ἐκτελοῦνται καὶ σήμερα. Μποροῦμε ἐδῶ νὰ σημειώσωμε ὀρισμένα ὀνόματα ὅπως—Τζῶν Τράβενερ (1495-1545), Τόμας Τάλλις (1505(-1585), Τζῶν Μπωλλ (1562-1628), Ὁρλάνδο Λζμπονς (1583-1625), Τόμας Μολεῦ (1557-1603) τῶν ὁποίων οἱ συνθέσεις προσέθεσαν κἀποιαν ἀγλὴν στὸ Χρυσὸ αἰῶνα τῆς μουσικῆς καὶ τῆς φιλολογίας.

Κανένας δραματικὸς ποιητῆς δέν χρησιμοποίησε τὴ μουσικὴ τόσο ἀποτελεσματικὰ εἶτε γιὰ νὰ τόνωσῃ τὴν δραμτικότητα τῆς τραγωδίας ἢ γιὰ νὰ δώσῃ ἕνα συγκρατημένον τόνο στὴν κωμῶδιαν, ὅσο ὁ Σαίξπηρ. Στὸν «Ἀμπλετ καὶ τὸν «Ὁθέλλο», τὰ τραγῶδιαν τῆς Ὁφελίας καὶ τῆς Δυσβαμιῶνος σταματοῦν πρὸς στιγμήν τὴν ἐξέλιξι τῆς ραγδαίας θράσεως. Στὶς κωμῶδιες οἱ «Καμίνοι Κόποι τοῦ Ἐρωτος» καὶ ἡ «Δωδεκάτη Νύκτα», τὰ τραγῶδιαν μὲ τὰ ὁποῖα τελειώνουν,—ἐντελῶς φαντασιοῦδη καὶ ἀσχετα μὲ τὸ θέμα— ἐνεργοῦν σὸν ἕνα δροσερὸ λουτρὸ μετὰ ἀπὸ μιὰ ζεστὴ καλοκαιρικὴ ἡμέρα δροσιζοντας καὶ ἀλλάζοντας τελείως τὴν ἀτμόσφαιρα.

Οἱ Πορτανοὶ οἱ ὁποῖοι ἠκολούθησαν τὴν ἐποχὴ τῆς Ἐλισβετίας ἐκλείσαν τὰ θέατρα καὶ ὡς ἀπεκαθίσθησαν ὑπῆρξαν οἱ ἐχθροὶ κάθε καλλιτεχνικῆς ἐκδηλώσεως. Οἱ Πορτανοὶ δέν ἀντεστάθησαν στὴ μουσικὴ γενικῶς, ἀλλὰ ἐξήρσαν ὀρισμένα εἰδη μουσικῆς γιὰ θερηκοικετικὰ λειτουργίαι. Τότε ἡ Ρωμαικὴ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἔλαβε τὴν εὐκαιρία νὰ τῆσθι ἐναντίον τῆς μουσικῆς τὴν ὁποῖαν ἐθεωροῦσε ἀκατάλληλη γιὰ τὴν ἐκκλησία. Ὁ Μίλτον—Λατίνος γραμματικὸς τοῦ Κρόμγουελ—ἐγραφε τὸν «Κῶμος», τὸ καλύτερον ἔργον τῆς ἐποχῆς ποὺ πλησιάζει περισσότερο τὴν μορφὴ τῆς ὄπερας. Στὰ δύο ποιήματά του, I ALLEGRO καὶ II PENSEROSO εἰδείξε μὲ τὴν μουσικὴ τὸν ἰδανικὸν κόσμον τῆς φαντασίας του. Τὸ ALLEGRO εἶναι ἕνα ποιῆμα γιὰ τὴν αὐγὴν, ἐνῶ τὸ PENSEROSO εἶναι ποιῆμα γιὰ τὴν δόση.

Ὁ Μίλτον περιγράφει ἐκεῖνον ποὺ οἱ περισσότεροὶ Βρεττανοὶ ὁ' ὅλες τίς ἐποχὰς ἤθελαν νὰ βροῦν τὴν μουσικὴν ἰκάτι ποὺ νὰ ταυριάζῃ μὲ τὴν γλυκύτητα ἢ τὴν σοβαρότητα τῆς φιλολογίας, τὴ συγκίνησι ποὺ δέν εἶναι ἐπιφανειακὴ ἀλλὰ βαθεῖα καὶ εἰλικρινής.

Ἡ ἀποκατάστασις ἐβωσε στὴν Ἀγγλία ἕνα συνθέτη ὁ ὁποῖος ἄν καὶ πῆθαν μολὶς 36 ἐτῶν, ἀφοῖσε ἀρκετὴ ἔργασια ὥστε δικαίως νὰ τὸν τοποθετήσωμε μετὰ τῶν καλύτερων μουσικῶν. Ὁ Ἐνρι Πάρσελλ γεννήθηκε κοντὰ στὴν Μητροπόλιν τοῦ Οὐέστμινστερ καὶ πέρασε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ζωῆς του ἐκεῖ. Κατὰ τὸ δόξασημειον τῆς σύνταξις ζωῆς του ἐγραφε ἐξ ὄψεως, μουσικὴ γιὰ 40 περίπου ἔργα, ὡδὲς, δημοφιλεῖς τραγῶδιαν καὶ μουσικὴ γιὰ ἔγχορδα ὄργανα. Ἡ καλύτερὴ του ἴσως ὄπερα εἶναι ἡ «Διδὸ καὶ ὁ Αἰνείας» μιὰ σύνταξις ὄπερα ποὺ στέκει ἀρκετὰ ὕψηλὰ ἀπὸ τεχνικῆς πλευρᾶς. Ἐπίσης ἐνορχήστρωσε τὸν χορὸ τῶν Βασιλέων Ἀρθουροῦ. Στὴν Βασιλείαν τῶν Νερατιῶν, καὶ ἀπομίμησι τοῦ «Ὀνειροῦ θερνῆς Νυκτός» τοῦ Σαίξπηρ, ὁ Πάρσελλ φθάνει τὸν Μέντελσον στὴν ὁρασίαν καὶ τὴ χάρη. Δέν ἀποτελεῖ μιὰ καυχοιολογία,

